

CRalBlog sobre Consum responsable i
Resolució alternativa de litigis

L'obsolescència tecnològica programada i la durabilitat del producte arran de la Directiva (UE) 2024/825

Publicació 10/2024

Ignasi Fernández de Senespleda
Magistrat
Professor associat UB**Paraules clau:** Directiva Greenwashing- obsolescència programada- sostenibilitat- reparabilitat- competència deslleial

1. Introducció

En l'actualitat, molts dels béns que adquirim depenen no només d'un programari intern, sinó també d'una interacció contínua amb la xarxa per rebre actualitzacions i informació. Aquest fenomen, conegut com a "internet de les coses", posa de manifest la connexió constant entre els objectes i l'entorn digital. En aquest context, l'obsolescència programada s'ha convertit en un factor clau que afecta la vida útil dels productes i la seva sostenibilitat.

Tot i no ser un concepte nou, un dels antecedents més rellevants en la història del dret de la competència és el Càrtel Phoebus de 1924. En aquest acord, els principals fabricants de bombetes van limitar intencionadament la durada dels seus productes a 1000 hores, malgrat que la tecnologia ja permetia bombetes amb una vida útil de fins a 2500 hores al mateix cost. Això exemplifica com la indústria pot utilitzar tècniques per escurçar artificialment la vida dels productes, amb casos actuals que inclouen impressores amb comptadors predefinits o dispositius impossibles de reparar per manca de peces compatibles.

El debat no se centra exclusivament en la moralitat d'aquestes pràctiques, sinó en el seu impacte ambiental i la seva sostenibilitat. Això obre preguntes fonamentals: És viable el ritme actual de consum de recursos naturals? És sostenible la generació creixent de residus que triguen segles a descompondre's? Trobar un equilibri entre el progrés tècnic i la sostenibilitat serà un dels grans reptes del segle XXI.

2. Evolució normativa: el cas de França i la Directiva (UE) 2024/825

França va ser pionera el 2015 en legislar contra l'obsolescència programada, definint-la com "l'ús deliberat de tècniques per reduir la vida útil d'un producte i fomentar-ne la substitució". Aquesta legislació va marcar un precedent que va ser seguit per la Directiva (UE) 2024/825, adoptada el 28 de febrer de 2024. Aquesta Directiva modifica les Directives 2005/29/CE i 2011/83/UE, amb l'objectiu d'apoderar els consumidors cap a un consum més ecològic i sostenible.

3. Aspectes fonamentals de la Directiva (UE) 2024/825

1. Protecció contra pràctiques enganyoses:
 - Es prohibeix el *greenwashing*, incloent afirmacions com "ecològic" o "sostenible" sense cap base verificable.
 - S'estableixen normes clares per informar sobre la durabilitat, reparabilitat i sostenibilitat dels productes.
 - Es restringeix la promoció d'actualitzacions de programari que no siguin estrictament necessàries.
2. Informació precontractual obligatòria:
 - Els comerciants hauran de proporcionar informació detallada sobre:
 - Característiques ambientals i socials.
 - Reciclabilitat, reparabilitat i durabilitat dels productes.
3. Impacte en les empreses:
 - Es requereix el suport de certificacions o auditories per a qualsevol afirmació ambiental.
 - S'imposen sancions per a pràctiques comercials deslleials o l'ús de distintius ambientals no verificats.
4. Normes per promoure l'economia circular:
 - Es reforça el dret a la reparació i s'exigeix la disponibilitat de recanvis i serveis postvenda a preus raonables.
5. Entrada en vigor:
 - Els Estats membres hauran d'aplicar aquesta Directiva a partir del 27 de setembre de 2026.

4. Repercussions normatives i socials

Aquesta Directiva representa un avenç significatiu en la lluita contra la comercialització de productes de curta durada i aborda problemes estructurals com l'obsolescència programada. A més, la seva implementació reforça la confiança dels consumidors al mercat, ja que exigeix transparència i informació fiable sobre les característiques ambientals i socials dels productes.

A nivell legislatiu, la Directiva modifica aspectes substancials dels articles 2, 6 i 7 de la Directiva 2005/29/CE, ampliant la definició de pràctiques comercials deslleials per incloure omissions relacionades amb:

- Les característiques ambientals o socials dels béns.
- Aspectes de circularitat com la durabilitat, reparabilitat o reciclabilitat.

L'adopció del concepte de durabilitat, definit a la Directiva 2019/771 com "la capacitat dels béns de mantenir les seves funcions i rendiment en condicions normals d'ús", és un element clau en aquesta reforma.

5. Conclusions

La transposició de la Directiva 2024/825 a la legislació nacional requerirà ajustaments substancials en la normativa de competència deslleial, però també obre la porta a la protecció efectiva dels consumidors contra pràctiques comercials abusives. Aquesta normativa no només aborda problemes ambientals i de sostenibilitat, sinó que també fomenta un mercat més transparent i just, garantint que els consumidors puguin prendre decisions informades i basades en expectatives reals de durabilitat.

Aquesta reforma és un pas endavant cap a un model econòmic que prioritzi la sostenibilitat i l'equitat, convertint la informació precisa i la reparabilitat en pilars fonamentals de la relació entre fabricants, comerciants i consumidors.

L'accés als continguts d'aquest text queda condicionat per l'acceptació de les condicions d'ús establertes per la següent llicència: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

